

# EMO'dan...

Hüseyin Yeşil

EMO 44. Dönem Yönetim Kurulu Başkanı

## ELEKTRİK MÜHENDİSİ OLMADAN ASANSÖRLER GÜVENLİ OLMAZI

Değerli meslektaşlarım,

Elektrik Mühendisleri Odası olarak mesleğimizi dar çıkarıcı bir yaklaşımla ele almadığımız gibi meslektaşlarımızın yararının da toplumun bütünü içerisinde yer aldığı anlayışıyla hareket ediyoruz. Bu çerçevede toplumsal bakış açısıyla kamu yararını gözeterek en ideal şekilde mühendislik mesleğinin yerine getirilebilmesi için çaba harcıyoruz. Ne yazık ki mesleki alanlarımız siyasal iktidarların bilim ve tekniği öteleyerek, sermaye-chıkar-iktidar bağlantılarıyla şekillendirilmeye çalışılıyor. Bunun en dramatik sonuçları ise can kayıpları ile kamuoyu gündemine yansıyor.

Dergimizin gündemini belirlerken de ülke gündeminden uzak duramıyoruz. Ne yazık ki mesleki alanlarımız son dönemlerde acı verici ve her geçen gün kaygılarımızı artırıcı katliam gibi kazalarla ülke gündemine gelmeye başladı. Bu sayımızı da uzmanlık alanlarımızdan biri olan asansör facialarında yaşanan işçi katliamlarına dikkat çekmek ve güvenlik duyarlılığın artırılması amacıyla asansör konusuna ayırdık. Bu alanda hemen hemen her gün çeşitli ölümlü ya da yaralanmalı kaza haberi ile karşı karşıyayız. Tasarım, montaj, kurulum, işletme ve denetim aşamalarına varıncaya kadar bu alanın enine boyuna incelenmekte, elektrik mühendisliği açısından asansör mevzuatı da değerlendirilmektedir.

Asansörler ve elektromekanik taşıyıcılar; Elektrik Mühendisleri Odamızın yaklaşık binden fazla meslektaşımızın faaliyet yürüttüğü asli alanlarından biridir. Bilgi birikimi, teknik altyapısı ile uzun yıllardır bu sektöre katkı sağlamakta, kamudan yana ve mesleğin gelişimi ve korunması temelinde çalışmalarını sürdürmektedir.

Asansörlerin tasarımı, projelendirilmesi, malzemesi, montajı, risk analizi, bakımı, periyodik kontrolü, iş güvenliği, enerji verimliliği, mevzuat ve ilgili standartlar konusunda teorik ve uygulamalı bilgiye sahip uzmanlaşmış mühendislere ihtiyaç bulunmaktadır. Bu ihtiyaca yönelik olarak Odamız tarafından meslek içi eğitim verilmekte ve sonrasındaki belgelendirmeler yapılmakta, uzman mühendislerimizin asansör sektöründe istihdamı yoluyla sektörün gelişimine katkıda bulunmaktadır.

Bilindiği üzere yıllardır Odamızın da içerisinde bulunduğu asansör periyodik denetimleri 2012 yılından itibaren A tipi muayene kuruluşlarına devredilmiştir. A tipi muayene kuruluşları tarafından yapılan denetimlerde topraklamasından, elektriksel güvenlik sistemlerine, kumanda panosundan makina motor grubuna, kabin ve kat butonlarından sigorta, aydınlatma ve priz devrelerine kadar birçok noktada yapılan denetimin elektrik mühendisliği disiplinine girmesinden dolayı mutlaka her denetim içinde bir elektrik mühendisinin yer alması teknik ve idari bir gerekliliktir. Ancak bu durum A tipi Muayene Kuruluşu Yönetmeliği'nde yer almamakta, sadece bir mühendis tanımı yapılmaktadır. Bu makine ya da elektrik-elektronik mühendislerinden biri olabilir. Bu da söz konusu kuruluşların kar marjlarını yükseltmek için mühendisliğin bir alanından feragat edilmesi anlamına gelmektedir. Bilimsel ve teknik açıdan bu durumun kabul edilmesi mümkün değildir. Elektrik-elektronik mühendisinin işini makina mühendisi ya da makina mühendisinin işini de elektrik-elektronik mühendisi yapamaz ve yapmamalıdır. Denetimlerin mühendislik boyutunu firmaların kar hırsına terk etmeden ve bürokratik bir işleme dönüştürmeden; kamu sağlığı, can ve mal güvenliği esasları çerçevesinde yerine getirilmesi konusunda ilgili kurumlar yükümlüdürler.

EMO olarak hem meslektaşlarımızın sorunları, hem mesleki alanlarımıza yönelik konuları, hem de ülke gündemini takip ederek; basın açıklamaları, dava süreçleri ve çeşitli etkinliklere katılım yoluyla kamuoyunu bilgilendirmeye, kamu yararını ve meslektaşlarımızın haklarını korumaya; EMO'nun tavrını ortaya koymaya çalışıyoruz. Bu alanda da pek çok girişimde bulunduk.

2008 yılında açtığımız 2 ayrı dava sonucunda bu yıl aldığımız kararlarla asansör firmalarında elektrik/elektronik mühendislerinin istihdamının zorunlu olduğu tespit edildi. Danıştay, Asansör Bakım ve İşletme Yönetmeliği'ndeki "asansör monte eden" ve "yetkili servis" tanımlarını iptal etti. Yine EMO tarafından açılan diğer bir dava sonucunda da Türk Standardları Enstitüsü'nün (TSE) "Yetkili Servisler-Asansörler, Yürüyen Merdivenler ve Yürüyen yolcu Bantları için Kurallar"ın (TS 12255 standardı) "Yetkili Servis" başlıklı maddesi ile "Çalışanların özellikleri ile ilgili kuralları" belirleyen maddesi Danıştay tarafından iptal edildi.

Danıştay 10. Dairesi, "yetkili servis" tanımını; asansör yetkili servisleri bünyesinde elektrik-elektronik mühendislerinin görev alacağına dair düzenleme olmaması nedeniyle iptal etti. Bunlarla ilgili değerlendirme yazılarını dergide bulacaksınız.

Yine Türk Standardları Enstitüsü'nün mühendislerin yetki ve hizmet alanlarını gasp eden tutumuna karşı hem hukuki süreç başlattık, hem de kamuoyu ile bu gelişmeyi paylaştık. TSE'nin standart koyan ve gerektiğinde denetleyen bir kuruluş olarak mühendislik hizmetlerini kendisinin yapmaya kalkması ve üstelik işyerlerine gönderdiği yazılarla kendisinden hizmet alımını zorunlu tutması doğrudan meslektaşlarımızın iş alanlarının gasp edilmesi anlamına gelmektedir. Danıştay'a yaptığımız iptal ve yürütmeyi durdurma istemli başvuruda bu durumun kamu denetimi açısından yaratacağı zarara da dikkat çektik. TSE'nin kendi görev alanına dönmesini ve kural koyucu-standard üreten yapısına sahip çıkmasını istiyoruz.

Asansör imalatlarında da karşılaşılan ve hayatın her alanında yaygın olan işçi ölümlerinin altında yatan neden, sağlıklı ve güvenli çalışmanın bir "maliyet" olarak görülmesidir. Sermaye bu yüzden "işçi sağlığı" yerine "iş sağlığı" kavramını kullanıyor. Yani işçilerin değil işin sağlığı, işletmenin verimliliği ön planda tutuluyor.

AKP iktidarı işçi ölümlerini "kader", "vadeleri dolmuş", "ölüm bu işin doğasında" diye değerlendiriyor. Nitekim Torunlar İnşaat'ta 10 işçiye mezar olan asansör katliamının ardından da, balık baştan kokar misali Recep Tayyip Erdoğan'ın "fıtrat" açıklamasını takip eden bir şekilde bu kez imam hatipten arkadaşı olan patrandan da "Bunlar sektörel vakalar" sözlerini duyabiliyoruz. Oysa tüm iş kazaları ve meslek hastalıkları önlenabilir. Bizler önlenebilir oldukları halde gerçekleştiği için yaşananları "iş cinayeti" olarak tanımlıyoruz.

Sonuç olarak insanların yaşamlarını kolaylaştırmak üzere yapılan her üretimde güvenlik, ortak yarar ve çevreye uyum; teknolojinin kullanılmasında etik bir önkoşul olarak algılanmalıdır.

Dergimizin bu sayısında sektörün sorunlarını hem teknik hem idari açıdan bilimsel gözle değerlendiren yazılar okuyacaksınız. Ayrıca EMO'nun bu alandaki hukuki kazanımlarını, hukuki mücadelesine ilişkin bilgileri bulacaksınız.

Dergimizin bu sayısına emeği geçen Editörümüz Bülent Çarşıbaşı'na, katkı veren tüm meslektaşlarımıza, Basın Birimize ve Yayın Kurulu'na teşekkür ederiz.

Saygılarımla,